

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) และศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ของประชากร เกี่ยวกับการรณรงค์การคัดแยกขยะในชุมชน และศึกษาความพึงพอใจของประชากรเกี่ยวกับการรณรงค์การคัดแยกขยะในชุมชนกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในชุมชนเป้าหมายของโครงการรณรงค์คัดแยกขยะเทศบาลเมือง เชียงรายจำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนศรีทรายมูล ชุมชนหนองบัว ชุมชนเกาะทอง และชุมชนบ้านไร่ จำนวน 200 คน ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กรกฎาคม 2543

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ แบบสอบถามความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ และแบบสอบถามพฤติกรรมการคัดแยกขยะ แบบสอบถามความรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบสอบถามพฤติกรรมการคัดแยกขยะ มีจำนวนข้อของแบบสอบถามส่วนละ 22 ข้อ ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาเป็นหลัก หลังจากนั้นได้นำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านภาษา และความถูกต้องในเนื้อหา และนำไปทดลองหาความเชื่อถือได้ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเขตเทศบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient: r_{xy}) ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ เท่ากับ 0.71 แบบสอบถามความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ เท่ากับ 0.68 และแบบสอบถามพฤติกรรมการคัดแยกขยะเท่ากับ 0.74 หลังจากนั้นนำไปรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ ระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 74 คน และเพศหญิง จำนวน 126 คน
2. กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะอยู่ในระดับค่อนข้างดี มีความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับพอใช้
3. ระดับความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง
4. ระดับความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นอกจากนี้ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความรู้ และระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะ พบว่า ระดับความรู้มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในเรื่องการคัดแยกขยะของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชากรให้เหมาะสมในด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง การใช้แรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ประชากรมีความพึงพอใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการคัดแยกขยะไปในทางที่ถูกต้อง จะช่วยลดปริมาณขยะซึ่งเป็นปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมและความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ในด้านการควบคุม และกำจัดขยะครั้งสุดท้าย รวมทั้งช่วยประหยัดและส่งเสริมการมีรายได้ของประชากรอีกด้วย
2. เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาปัญหา และอุปสรรคโครงการคัดแยกขยะ ในชุมชนในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. เทศบาลควรปรับเปลี่ยนมาตรการ โครงการรณรงค์คัดแยกขยะ โดยเน้นมาตรการเชิงรุก ในด้านการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จัดหาถังขยะเปียก ถังขยะแห้งเพิ่มขึ้นและวางตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึงเพื่อความสะดวกในการทิ้งขยะของชุมชน รวมทั้งจัดหาถังขยะแยกประเภท เช่น ถังสีเขียว ถังสีเหลือง ถังสีดำ และถังสีแดง เป็นต้น มาสนับสนุนชุมชน โดยวิธีจำหน่ายในราคาถูกและประหยัด เพื่อจูงใจให้ประชากรในชุมชนร่วมมือคัดแยกขยะมากขึ้น
2. เทศบาลควรปรับเปลี่ยนระบบการเก็บขนขยะ ทั้งในด้านการจัดการรถเก็บขนขยะเพิ่มขึ้น ปรับเปลี่ยนระบบและเพิ่มเวลาเก็บขนขยะ เช่น อาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง และเก็บขนขยะเป็นเวลา อย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนัก และใส่ใจต่อการคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น โดยที่จะต้องจัดเตรียมแยกขยะไว้เพื่อรอเจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บขน
3. เทศบาลควรสนับสนุน จัดหาตลาดหรือร้านรับซื้อของเก่าเพิ่มขึ้น และสนับสนุนให้พ่อค้ารับซื้อของเก่ารายย่อย บริการรับซื้อขยะที่สามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้จากการคัดแยกขยะจำพวก แก้ว พลาสติก กระดาษ และเศษโลหะ อลูมิเนียม ไปจำหน่าย เป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้ชุมชนหันมาคัดแยกขยะมากขึ้น
4. ควรจัดอบรม เสริมความรู้แก่ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชน โดยคัดเลือกจากหัวหน้าครอบครัว ของแต่ละครัวเรือนที่มีบทบาทในชุมชนโครงการ ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมพิษ การจัดการขยะมูลฝอย กระบวนการจัดการคัดแยกขยะ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการ

หมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เพื่อให้ ผู้นำชุมชน และผู้แทนนำไปถ่ายทอดให้สมาชิกในชุมชนทราบ เป็นการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดการตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. จัดประกวด แข่งขัน ชุมชนดีเด่น โครงการคัดแยกขยะ ในชุมชนโครงการ และมีรางวัลเป็นโล่ที่ประกาศเกียรติคุณ และเงินรางวัล รวมทั้ง ประกาศ ชมเชย ยกย่อง ประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนอื่นทราบ เพื่อนำไปเป็นแบบอย่าง เป็นมาตรการจูงใจแนวทางหนึ่ง

6. พัฒนาระบบเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงทั้งในด้านเสียงตามสาย วิทยุ โทรทัศน์ ไปสเตอร์ เป็นต้น

7. จัดอบรม เสริมความรู้แก่กลุ่มแม่บ้านในชุมชนในด้านการนำวัสดุที่เหลือใช้ เช่น เศษพลาสติก เศษผ้า กระดาษโทรศัพท์ และอื่นๆ มาทำหัตถกรรมฝีมือ โดยเทศบาลเป็นสื่อกลาง จัดหาตลาดรับซื้อ หรือแสดงสินค้าหัตถกรรมให้

อย่างไรก็ตามโครงการรณรงค์คัดแยกขยะจะสำเร็จได้จะต้องได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ได้แก่เทศบาล และประชากร แต่การที่ประชากรจะให้ความร่วมมือในระดับใดนั้น ภาครัฐ และเทศบาลจะต้องมาทบทวนนโยบาย โครงการใหม่โดยการปรับเปลี่ยน มาตรการรณรงค์ เพิ่มแรงจูงใจทั้งในด้านงบประมาณเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ระบบการจัดการ เก็บขนขยะ การจัดอบรม ประกวดแข่งขัน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น โดยกระตุ้น สนับสนุน มาตรการผ่านทางผู้นำชุมชน และผู้นำครอบครัวให้ช่วยกันคิดและหาแนวทางรณรงค์ แก้ไขปัญหาขยะ เพื่อให้ผู้นำชุมชน และตัวแทนสานต่อมาตรการและแนวคิด นำไปดำเนินการในวิธีการที่เป็นไปได้ เช่น ในลักษณะระดมงบประมาณ กองทุนจัดหาถังขยะ ถูขยะแยกประเภทเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยที่ภาครัฐ และเทศบาลติดตาม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านอื่น เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับ พฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร เพื่อนำผลการศึกษามาหาแนวทางจัดการในชุมชน อีกทางหนึ่ง

2. ควรศึกษาตัวแปรทางด้านประชากร ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของประชากร เช่น อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา เป็นต้น